

Головним критерієм успішності судової реформи стане оцінка суспільства

16 вересня в Апеляційному суді м. Києва відбувся X позачерговий з'їзд суддів України. З вітальним словом до делегатів з'їзду та інших присутніх звернувся Президент України В. Янукович, після виступу якого було заслухано доповідь Голови Верховного Суду України В. Онопенка про стан здійснення судочинства у державі, інформації Голови Ради суддів України П. Пилипчука про виконання завдань цим органом суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності суддів і судів, Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України В. Бойка про діяльність цієї комісії, Голови Державної судової адміністрації України І. Балаклицького про стан фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів.

На виконання вимог нового Закону з'їзд визначився із новим складом Ради суддів України, до якої делеговано 11 суддів, що представляють суди різних рівнів і різних юрисдикцій. Таємним голосуванням делегати з'їзду також припинили повноваження чотирьох суддів Конституційного суду, обраних на попередніх з'їздах, і натомість проголосували за нові кандидатури. З'їзд також призначив двох членів Вищої ради юстиції та 10 членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів.

В обговоренні питань порядку денного з'їзду взяли участь А. Чернушенко, В. Городовенко, В. Кухар та інші. З трибуни цього форуму виступив також Голова Вищої Ради юстиції В. Колесниченко.

Вітаючи делегатів з'їзду з початком роботи, Глава держави підкреслив: створення незалежної, доступної і ефективної системи правосуддя, наближеної до світових стандартів, є одним з головних пріоритетів на шляху розвитку України як правової і демократичної держави. Зокрема, Президент України запевнив, що навіть за непростих умов життєво необхідні фінансові потреби судів будуть забезпечені. Одним із шляхів досягнення цієї мети він назвав запровадження інституту судового збору.

«Головним критерієм успішності судової реформи стане оцінка суспільства», — наголосив у своїй доповіді Голова Верховного Суду України В. Онопенко. Він нагадав присутнім, що існували різні точки зору щодо судової реформи. Суддівський корпус також мав своє бачення шляхів реформування, яке послідовно та наполегливо відстоював. І наразі судді мають зайняти держав-

ницьку позицію, виходячи з інтересів суспільства та правосуддя. Адже істина народжується у спорах, а помирає у чварах, переконалий В. Онопенко.

Прийняттям Закону «Про судоустрій і статус суддів» завершився період пошуку альтернатив реформування судової системи, визначено її вектор розвитку. І як позитив Голова Верховного Суду відзначив те, що значна частина положень

нового закону спрямована на вирішення проблем судового процесу, без чого не можливе реформування судового устрою. Водночас, відзначив В. Онопенко, деякі нові процесуальні норми, навпаки, ускладнили здійснення судочинства і потребують перегляду.

Голова Верховного Суду не залишив поза увагою ще одне ключове питання, що загострилося у зв'язку зі зміною системи судоустрою, — забезпечення однакової судової практики і єдності судової влади. Внесеними до процесуальних законів змінами, з одного боку, передбачається перегляд Верховним Судом судових рішень з підстав неоднакового застосування судом чи судами касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права. А з іншого — запроваджується процедура допуску заяви про перегляд судових рішень через вищі спеціалізовані суди. Фактично все залежатиме від доброї волі вищих судів, які аж ніяк не зацікавлені у скасуванні своїх судових рішень.

На переконання Голови найвищого судового органу, не сприятиме забезпеченню єдності судової практики і позбавлення Верховного Суду України повноважень щодо надання методичної допомоги та роз'яснення законодавства судам нижчого рівня. Чисельні приклади, коли цей суд вживав системних заходів та коригував судову практику у справах про контрабанду, корупцію, корпоративні спори, банкрутство, у справах, пов'язаних із діяльністю третейських судів, переконують у тому, що ці повноваження Верховному Суду мають бути повернуті.

Говорячи про необхідність балансу між незалежністю суддів та їх відповідальністю, В. Онопенко був вимушений звернути увагу на те, що нинішні норми Закону «Про Вищу раду юстиції» стали дамокловим мечем, занесеним над головою кожного судді.

Безперечно, прийняттям Закону «Про судоустрій і статус суддів» не завершено судово-правову реформу, а зроблено перший вагомий крок, наголосив В. Онопенко. Коли ж дме вітер перемін, потрібно піднімати не щит, а вітрила, переконалий

Голова Верховного Суду України. І на цьому шляху думка суддівського корпусу має бути врахована.

Поставлені IX з'їздом суддів України завдання Рада суддів України виконала — доповів делегатам її Голова П. Пилипчук, інформуючи з'їзд про виконання завдань суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності суддів і судів, покладених на Раду суддів відповідно до рішень IX чергового з'їзду суддів.

Період, що минув після IX з'їзду суддів України, був насичений багатьма доленосними для подальшої розбудови судової влади в Україні подіями і, зокрема, діяльністю органів суддівського самоврядування, зазначив П. Пилипчук. Для кожного члена Ради суддів України період між з'їздами був часом пошуків шляхів розвитку судової системи.

Більшість питань, розглянутих Радою суддів з грудня 2008-го по вересень 2010-го, стосувалися забезпечення організаційної єдності функціонування органів судової влади, зміцнення незалежності судів, захисту від втручання в їхню діяльність, здійснення контролю за організацією діяльності судів та інших структур у системі судової влади, підготовки пропозицій до законопроектів про внесення змін до законів «Про судоустрій України» та «Про статус суддів». Своєю повсякденною діяльністю члени Ради суддів намагалися довести, що самоврядування справді є однією з найважливіших конституційних гарантій забезпечення справедливого і незалежного суду.

